

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Clifford D. Simak

GALAKTIKOS BIČIULIAI

Clifford D. Simak

GALAKTIKOS BIČIULIAI

Moksliniai fantastiniai apsakymai ir apysakos

Mokslinės fantastikos SUPEKLASIKA

Klifordas Donaldas Saimekas – „Miesto“, „Kaukų draustinio“, „Vilkolakio principo“, „Šekspyro planetos“ bei kitų visame pasaulyje pagarsėjusių romanų autorius. „Galaktikos bičiuliai“ – pirmąkart į lietuvių kalbą išverstų geriausių rašytojo mokslinių fantastinių apysakų ir apsakymų rinkinys. Ši knyga stebina lakia autoriaus vaizduote, neaprepiama žmonių bei ateivių kontaktų įvairove, nenuspėjamais siužeto vingiais.

Iš anglų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
230 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Clifford D. Simak - BEST SF STORIES
London, Mandarin books, 1976

Copyright © by Clifford D. Simak, 1952-1975

Cover art copyright © by Barclay Shaw, 1995

Vertimas į lietuvių kalbą ©, leidykla "Eridanas", 2002

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turinyys

LAIMIKIS

I ŽEMĘ I KVEPIMO

PINIGŲ MEDIS

KIETAS PRIEŠININKAS

VAIKŲ DARŽELIS

VAIZDUOTĖS GALIA

SAVARTYNAS

Pastabos

LAIMIKIS

Daktarą suradau ambulatorijoje. Jis prisiliubė iki žemės graibymo. Aš tik vargais negalais jį išbakštinau.

- Prasiblaivyk, - įsakiau. - Mes nusileidome planetoje. Reikia dirbti.

Paėmiau butelį, užkimšau jį ir pastačiau ant lentynos kuo toliau nuo Doko.

Dokas dar pamėgino dėtis oriu:

- Čia ne mano reikalas, kapitone. Būdamas gydytoju...

- Eis visa komanda. Galbūt išorėje mūsų laukia kokie nors siurprizai.

- Aišku, - niauriai atsiliepė Dokas. - Jei jau tu taip sakai, vadinasi, mums bus rieta: šlykštus klimatas, ir atmosfera - gryniasias nuodas.

- Planeta žemiškojo tipo, deguonis, klimatas pakol kas nuostabus. Bijoti nėra ko. Analizatoriai perduoda pavydėtinus duomenis.

Dokas sudejavo ir rankomis apglėbė galvą.

- Taip, analizatoriai veikia puikiai - praneša, šalta ar karšta, ar galima kvėpuoti oru. O štai mes elgiamės negražiai.

- Mes nedarome nieko bloga, - tariau aš.

- Mes maitvanagiai, plėšrūs paukščiai. Blaško-

mēs po Galaktikā ir šniukštīnējam, kas kur blogai padēta.

Praleidau jo žodžius negirdom - pagiringas jis visuomet niurzga.

- Užkoptk į kambuzą, - tariau, - ir tegul Blynas pagirdo tave kava. Noriu, kad atsitokėtum ir galėtum nors šiaip taip klibikščiuoti.

Tačiau Dokas nepajudėjo.

- O kas šį kartą?

- Siloso bokštas. Tokio didelio dar gyvenime nesu matęs - dešimties ar penkiolikos mylių skersmens, o viršūnės plika akim neįžvelgsi.

- Siloso bokštas - jis gi žiemai kaupiamų atsargų sandėlis. Čia kas, žemės ūkio planeta?

- Ne, - atsakiau aš, - čia dykuma. Ir tai ne siloso bokštas, paprasčiausiai panašus į tokį.

- Prekių sandėlis? - kamantinėjo Dokas. - Miestas? Tvirtovė? Šventykla? Betgi mums, kapitone, vis vien, tiesa? Mes grobiam ir šventyklas.

- Stok! - suriaumojau aš. - Judinkis!

Jis vargais negalais pakilo.

- Ko gero, gyventojai jau išbėgo mūsų pasveikinti, ir, tikiuosi, kaip pridera.

- Čia nėra gyventojų, - pasakiau aš. - Stovi sau vienas siloso bokštas, ir viskas.

- Tai bent, - atsiliepė Dokas. - Darbelis ne iš maloniųjų.

Jis klupdamas ėmė kopti trapu aukštyn, ir aš žinojau, kad jisai atsigaivelės - kas jau kas, o Blynas sugebės jį išblaivinti.

Grižau prie liuko ir pamačiau, jog Frostas jau viską parengė: ir ginklus, ir kirvius, ir kūjus, ir virvių ritinius, ir statinaites su vandeniu. Frostas, kaip kapitono pavaduotojas, stačiai neįkainuojamas - jis išmano savo pareigas ir puikiai susitvarko. Neįsivaizduoju, ką be jo daryčiau.

Stovėjau ir žiūrėjau į siloso bokštą. Mes buvome maždaug per mylią nuo jo, tačiau jisai rodėsi toks didžiulis, jog dingojosi, kad iki jo tereikia ranką ištiest. Iš tokio artimo nuotolio jis panėšėjo į sieną. Velnioniškai didelis bokštas.

- Tokioje vietelėje, - tarė Frostas, - atsiras ko pasipelnyti.

- Jei tik kas nors mūsų nesustabdys. Jei mes sugebėsime įsiskverbti vidun.

- Cokolyje matyti angos. Jos panašios į įėjimus.

- Su dešimties pėdų storio durimis.

Aš nebuvo nusiteikęs pesimistiškai, paprasčiausiai svarsčiau logiškai: man gyvenime per-

nelyg dažnai nutikdavo taip, jog kvepėdavo milijardais, o baigdavosi nemalonumais, ir todėl aš niekada neleidžiu sau puoselėti didelių vilčių, pakol savo rankose neturiu vertybių, už kurias galima gauti pinigų.

Hečas Merdokas, inžinierius, užsiropštė trapu pas mus. Kaip paprastai, jam kažkas nesisekė. Jis pradėjo skųstis net neatsikvėpęs:

- Sakau jums, tie varikliai subyrės bežiūrint, ir mes pakibsim kosmose tokioje vietoje, iš kurios net per šviesmečius niekur nenukaksi. Atsidusti nėra kada - mes nieko daugiau ir neveikiam, tik taisom.

Patapšnojau jam per petį:

- Gal čia ir yra tai, ko mes ieškojome. Gal dabar mes nusipirksim naujutėlaitį laivą.

Bet jisai pernelyg nesusižavėjo. Mudu abu žinojome, jog šiais žodžiais aš noriu padrašinti ir jį, ir save.

- Kada nors, - pasakė Hečas, - mes neišvengsime didelės bėdos. Mano vaikinai nutemps muilo burbulą per tris šimtus šviesmečių, jei jame bus variklis. Kad tik variklis būtų. O šitame lauve, kuris...

Jis būtų dar ilgai postringavęs, jeigu ne Blynas, kuris sušvilpė, kviesdamas visus pusry-

čiauti.

Dokas jau sėdėjo prie stalo - regis, jis šiek tiek atsitokėjo, - susigūžęs ir mažumą pablyškęs. Be to, jis buvo piktas ir kalbėjo pakiliu tonu:

- Taigi, mūsų laukia triumfas. Mes išeinam, ir prasideda stebuklai. Apšvarinam griuvėsius, visi troškimai išsipildo, ir mes grįžtame švaistyti pinigėlių.

- Dokai, - tariau aš, - užsičiaupk.

Jisai nutilo. Nė vienam laivo įgulos nariui man netekdavo to paties kartoti du sykius.

Pusryčiais mes nesigardžiovome. Prarijome juos ir išėjome. Blynas net nenukraustė stalo, o išėjo su mumis.

Mes be kliūčių įsiskverbėme į siloso bokštą. Cokolyje radome įėjimo angas. Niekas mūsų nesulaikė.

Viduje buvo tyku, iškilminga... ir nuobodu. Man pasivaideno, jog atsidūriau siaubingai didelėje įstaigoje.

Pastatą raižė koridoriai, abipus jų išsidėstė kambariai. Juose stovėjo kažkas panašaus į stalčius su kartotekomis.

Mes ieškojome... nors ko nors, tačiau neaptikome nieko, išskyrus šituos stalčius. Ir užsu-

kome į vieną kambarį, ketindami juose pasirausti.

- Ten nieko negali būti, išskyrus įrašus magnetinėse juostose. Veikiausiai tokia tarškalynė, kad mums jos nė už ką nesuprast, - bjaurėdamasis pasakė Blynas.

- Stalčiuose gali būti kas tik nori, - atsiliepė Frostas, - nebūtinai magnetinės juostos.

Blynas turėjo kūjį ir kilstelėjo jį, ketindamas sutrupinti vieną iš stalčių, tačiau aš jį sulaikiau - neverta kelti triukšmo, jeigu galima apsieiti be jo.

Mes dar truputį panaršėme kambarį ir aptikome, kad, jei tam tikroj vietoj spustelsi ranka, stalčius išsitrauks.

Ištrauktas stalčius buvo prigrūstas kažko panašaus į pailgus dinamitinius sprogmenis - sunkius, kiekvienas dviejų colių skersmens ir pėdos ilgio.

- Auksas, - tarė Hečas.

- Juodo aukso nebūna, - paprieštaravo Blynas.

- Čia ne auksas, - pasakiau aš.

Netgi džiaugiausi, kad čia ne auksas. Antraip mes patrūktume, stengdamiesi pertempti jį į laivą. Surasti aukso būtų neblogai, tačiau iš jo nepraturtėsi. Šiaip, nedidelis uždarbėlis.

Išvertėme radinį ant grindų ir pritūpėme jo apžiūrėti.

- Gal tos lazdos brangios, - tarė Frostas. - Beje, abejoju. Kas gi čia, kaip jūs manot?

Nė vienas iš mūsų nė nenutuokė. Kiekvienos lazdelės briaunoje pastebėjome kažkokius ženklus. Visose skirtingus, tačiau mums nuo to nepalengvėjo, nes tie ženklai buvo visiškai nepažįstami.

Apleidę siloso bokštą, patekome į tikrą pragarą. Blynas užsiropštė trapu - nuėjo gamintiėdesio, o likusieji įsitaisė laivo šešėlyje ir, pasidėję priešais save paslaptinęšias lazdeles, spėliojo, kas gi čia galėtų būti.

- Štai čia mes su jumis ir bejėgiai, - tarė Hečas. - Įprasto tiriamojo laivo įguloj yra visokiausių ekspertų, kurie tiria radinius. Jie atlieka dešimtis įvairiausių bandymų, jie iki kaulo nugramdo viską, kas pasitaiko po ranka, griebiasi teorijų ir pateikia mokslines prielaidas. Ir jei ne vienaip, tai kitaip netrukus sužino, kas čia per radinys ir ar iš jo bus bent menkiausios naudos.

- Kada nors, - pasakiau aš savo komandai, - jeigu mes praturtėsime, susirasime ekspertų.

Mums visą laiką pasitaiko toksai laimikis, kad jie neabejotinai pravers.

- Jūs nesurasite nė vieno, - pastebėjo Dokas, - kuris sutiktų susidėti su tokiomis atmatomis.

- Ką reiškia - "tokiomis atmatomis"? - mažumą įsižeidęs, paklausiau aš. - Žinia, mes žmonės ne itin išsilavinę, ir mūsų laivas lopytas perlopytas. Mes nekalbame gražių žodelių ir neslepame, jog norim atsiplėšti kuo riebesnį kąsnelį. Tačiau dirbame garbingai.

- Nepasakyčiau, kad labai garbingai. Kartais mūsų veiksmai teisėti, o kartais nuo jų teisėtumu nė nekvepia.

Netgi pats Dokas suprato kalbąs niekus. Dažniausiai mes skraidėme ten, kur jokių įstatymų nebuvo nė padujų.

- Kadaisė Žemėje, - piktai paprieštaravau aš, - būtent tokie žmonės, kaip mes, keliaudavo į neištirtus kraštus, tiesdavo kitiems kelius, atrasdavo upes, ropšdavosi į kalnus ir pasakodavo apie savo keliones tiems, kurie pasilikdavo namuose. Jie keliaudavo ieškoti bebrų, aukso, vergų ir apskritai visko, kas blogai padėta. Jie rasdavo, pasiimdavo, ir viskas. Jeigu jie nužudydavo vieną kitą čiabuvį ar sudegindavo kokį nors kaimą, - ką gi, kad ir kaip būtų

gaila, šitaip išeidavo. Viskas tas niekai.

Hečas tarė Dokui:

- Ko tu prieš mus vaidini šventuolį? Mes visi to paties lizdo paukščiai.

- Džentelmenai, - kaip paprastai, su idiotišku aktoriaus patosu prabilo Dokas, - aš neketinau pradėti tuščio ginčo. Tiesiog norėjau jus perspėti - nesitikėkit, kad mes susirasim ekspertą.

- O galim ir susirasti, - tariau aš, - jei pasiūlysim padorų atlyginimą. Jiems irgi reikia gyventi.

- Tačiau jie turi dar ir profesinį išdidumą. Jums šito nesuprast.

- Betgi tu skrendi su mumis.

- Na, - paprieštaravo Hečas, - aš nesu tikras, jog Dokas profesionalas. Praėjusį kartą, kai jis traukė man dantį...

- Liaukis, - įsakiau aš. - Abu liaukitės.

Dabar ne metas svarstyti istoriją su dantimi. Prieš du mėnesius aš vos sutaikiau Hečą su Doku, ir man nesinorėjo, kad jiedu vėl susipyktų.

Frosta kilstelėjo vieną lazdelę ir, vartydamas rankose, ėmė ją apžiūrinėti..

- Gal pamėginkim ją į ką nors trinktelėti? - pasiūlė jisai.

- Ir ta proga išlėkim į orą? - pasiteiravo Hečas.

- O gal jinai nesprogs. Nemanau, kad čia sprogsmenys.

- Aš tokiam renginy nedalyvausiu, - tarė Dokas. - Verčiau pasėdėsiu čia ir pamiklinsiu smegenis - šis darbas ne toks varginantis, be to, gerokai saugesnis.

- Nieko tu neišgalvosi, - užprotestavo Frostas. - Jeigu mes sužinosim, kam skirtos šitos lazdos - turtai mūsų kišenėj. Čia, bokšte, jų ištisos tonos. Ir niekas pasaulyje nesukliudys mums jų paimti.

- Visų pirma, - pasakiau aš, - reikia sužinoti, ar čia ne sprogsmenys. Lazdelė panaši į dinamičinę, bet gali pasirodyti besanti bet kas - pavyzdžiui, maistas.

- Ir Blynas išvirs mums srėbalo, - tarstelėjo Dokas.

Aš nekreipiau į jį dėmesio - jis paprasčiausiai norėjo man įgelti.

- Arba kuras, - pridūriau. - Įmesi tokį pagalį į specialų laivo variklį, ir šis dirbs metus ar dujus.

Blynas sušvilpė, ir visi nuėjo pietauti....

Pastabos

- 1) Gebenės Lyga (*Ivy League*) - Amerikos universitetų susivienijimas (Prinstono, Harvardo ir Jeilio).